

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra Herr Panthakaks Historie (DK)

Citation: Ewald, Johannes: "Herr Panthakaks Historie og Meeninger", i Ewald, Johannes: *Herr Panthakaks Historie og Meeninger*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 12. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald01dkval-shoot-idm140540297876880/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Herr Panthakaks Historie og Meeninger

viise Spørgsmaal, hvorfor han ikke ligesaavel havde en Papa, som alle andre Børn – da han ikke længere vilde lade sig nøye med den Erindring, at han burde betragte alle de fromme Folk, som han daglig saa, som ligesaamange Fædre – saa gav han ham engang for alle et Svar, der var saa eftertrykkeligt, at han holdt det for raadeligst ikke at spørge tiere – Vore ukjærlige Læsere, og de som overtiile deres Domme vil nu holde det for afgjort, at Herr Panthakak ikke var kommet paa den ordentligste Maade til sin Person – Han selv, naar han i Fremtiden sammenlignede det ovenanførte, med en og anden Omstændighed; var næsten overbeviist om, at ingen anden, end den omtalte yngste Broder, havde plantet ham i denne ulyksalige Verden; og det var i den Henseende, at han med al billig Ærbødighed for sin formeente Fæder, meer end engang bandede den Skjæbne, der just skulde føre ham igennem F***, da der dog var andre, langt nærmere og bedre Veye til Tydskland – og det allene for at formeere de ulyksaliges Tal med en Panthakak – Vi som billige og ordentlige Historie-skrivere, vil gaae en Middel-Vey, da der findes en – Vi har naaet Madame Kuchleins Strængthed, ikke den Overbeviisning om hendes Dyd, at vi ey skulde holde det for meget mueligt, at hun overtiilet af en menneskelig Svaghed kan have gjort et lille Feyl-Trin, som vor gode Ven endog med nogen Rimelighed, efter Behag kan takke eller bande for sin Oprindelse – Men paa den anden Side har vi ikke heller den Tillid til Naboerskernes Ærlighed i de smaae Kjøbstæder, at de jo undertiden af en lille Hævngjærrighed eller blot for TiidsFordriv kan baade sige meer og mindre om en Ting, end de veed, ligesom Omstændighederne fordre det – Det er endog rimeligt, at det sidste har fundet Sted i dette Tilfælde. Madame Kuchleins halsstarrige Taushed i denne Sag, som man slet ikke kan undre sig over at hun iagttog imod en Søn, der neppe var ti Aar, da han forlod hende; synes næsten unaturlig og unuuelig imellem en halv Snees Frittersker, Trostersker, Raadgiversker, Fortællersker, Bagtalsker, og Himlen veed hvad for flere – Og hvorfor skulde hun have taugt? – Af Egensindighed? – Den kunde ikke holde Stand – Af Ydmyghed? – O Madame Kuchlein – – – Af Lyst til at blive mistænkt? – Det kunde maaskee for være – men af Mangel paa Opfindelser eller paa Dristighed? – – – O Madame Kuchlein –

Altsaa har vi sat Herr Panthakaks Fødsel i sit behorige Lys –

Vi seer tilbage, og blive med Fornøelse vaer, at vi har faaet et

halvt Ark fyldt med denne Post allene – Intet skulde være os kjærere, end den Forvisning, at slig en Vitloftighed maatte yderlig mishage Kunst-Dommerne – Dette vilde give os et rimeligt Paaskud, en for-
onsket Leylighed, at undskyldte os hos dem paa et andet halvt Ark, at domme dem baade fra Smag og Forstand paa et tredje; og endelig i nogle faae, men fyndige Perioder, som kunde opfylde det fjerde, at indbyde alle dem, som kun havde et Øye, til at see; om vi ikke skrev saa laconisk, som det var mueligt for en dansk Historie-Skriver – At denne Leylighed fattes os beklage vi dog ikke saa meget; thi vi haaber, at den kommer endnu, og den vil da give en ypperlig Anledning til et andet Værk; men det fortryder os, at Herr Panthakaks øvrige Historie, er for største Deelen saa tydelig, saa fattig paa Tvivl og Formodninger, at vi kun vil finde faae Steder, hvor vi kan lade vor Vit-
tighed og vor Dømmekraft skinne i sit fulde Lys – faae, hvor vi kan selv vise os paa Skue-Pladsen – Som naar man vilde formeene den ærlige, den velhavende Speckhøker, at være tilstæde naar hans Søn deponerer, og at tilegne sig selv al den Beundring som han troer at læse i Tilhøretnes Øyne, naar den tilkommende Professor uden Anstod kan opregne Alen lange Sider af – – latin – – eller arabisk – – eller Hünlen maae vide, hvad det er for et Hexe-Sprog, og hvorledes Professorerne kan forstaae ham – Som om man vilde forbyde denne gode Mand, som dog svarer enhver sit, at forandre Sted hvert Øye-
blik, for at finde et, hvor enhver kan have den Fornøjelse at see ham – ham, Faderen til saa klog en Søn; saa bedrøvet er det, naar de hand-
lende Personer ligesom vil slaae Døren i for Næsen af deres Historie-
skriver, naar ham skal fattes Leylighed eller undertiden Tilladelse, at plante sig mit iblant dem, og at troe sig meest beundrer af dem alle – Virkelig, om det ikke var for andet, end det smukke: Vi og det rørende: *Vore Læsere*, som vi nu næsten nodes til at være sparsomme med – – saa maatte det fortryde os – Dog kjende vi os ret, saa finde vi vel Raad hertil –

Ikke den tapperste Oberst, som har besluttet at hans nyefødde Søn skal blive General, ikke den lærdeste LandsBye-Præst, som allerede ved Moderens Bryst bestemte sin Hansemand til et Lys for Kirken, ikke den udlærtteste Aagerkatl, som har udregnet, at hans lille Arving skal blive den rigeste i sin FødeBye – Ingen af alle disse kan anlegge en Plan saa god, saa sikker, saa passende til deres hensigter, som Madame Kuchlein, der havde bestemt sin lille Christian til en Menniske